

16.11.2022

Asia/13

§ 280

Valtuutettu Anniina Iskaniuksen aloite riippumattomasta selvityksestä ja sanktiojärjestelmän luomisesta katujen kunnossapitoon

HEL 2022-004012 T 00 00 03

Päätös

Kaupunginvaltuusto katsoi aloitteen loppuun käsitellyksi.

Esittelijä

Kaupunginhallitus

Lisätiedot

Timo Lindén, kaupunginsihteeri, puhelin: 310 36550
timo.linden(a)hel.fi

Liitteet

- 1 Valtuutettu Anniina Iskaniuksen aloite
- 2 Talvihoidon laadun parantaminen 22062022
- 3 Urakkasopimustenohjaus, Talvihoito 2022

Muutoksenhaku

Muutoksenhakukielto, valmistelu tai täytäntöönpano

Päätösehdotus

Päätös on ehdotuksen mukainen.

Esittelijän perustelut

Valtuutettu Anniina Iskanius ja 18 muuta valtuutettua esittävät aloitteessaan, että Helsinki tilaa ulkopuolisen, riippumattoman selvityksen katujen kunnossapidon järjestämisen mallista, resursseista, niiden riittävydestä ja laadun kehittämisestä. Samalla luodaan selvä sanktiojärjestelmä, joka astuisi voimaan kun kaupungin määrittelemät laatukriteerit eivät täyty. Sanktioiden pitää koskea niin ulkopuolisia urakoitsijoita kuin Staraakin.

Viime talvi oli kunnossapidon kannalta poikkeuksellisen vaikea eikä kaupungin katuverkkoja ja yleisiä alueita kyetty pitämään tavoitteen mukaisessa kunnossa. Tiiviissä ja yhä tiivistyvässä kaupungissa kaupunkitila on arvokasta ja lumelle sekä lumen käsittelylle osoitettuja tiloja on vähän. Suuri osa lumesta on kuljetettava pois, mikä sitoo paljon kalustoa ja henkilökuntaa. Pitkittyessään tämä työ hidastuu entisestään, kun lumen vastaanottopaikat täyttyvät ruuhkauttaen kuljetukset ja hen-

kilöston lepoajat rajoittavat töiden järjestämistä. Viime talvena lunta kuljetettiin vastaanottoaikoille noin 140 000 kuormaa.

Kaupunkiympäristön toimiala on laatinut talvikauden jälkeen selvityksen talvikunnossapidon urakkasopimusten ohjaamisesta (liite 2) ja talvihoidon laadun parantamisen tarpeista ja mahdollisuuksista (liite 3). Talvihoidon kehittämistyössä on käytetty myös ulkopuolisia asiantuntijoita. Selvityksissä on kuvattu nykyinen talvihoidon ohjausjärjestelmä sekä esitetty toimenpiteet talvikunnossapidon laadun parantamiseksi. Yhtenä toimenpiteenä esitetään jo käytössä olevan sanktiojärjestelmän kehittämistä siten, että poikkeuksellisten olosuhteiden mahdollistama sallittujen laadunlaskujen ajanjakso lyhenisi. Samoin esitetään, että nykyisen huomautusmenettelyn sijaan sanktiojärjestelmä laajenisi koskemaan myös Staran palvelusopimuksia. Osa selvityksen ehdottamista laadun parantamisen toimenpiteistä voidaan toteuttaa nykyisen talvikunnossapidon rahoituksen puitteissa, mutta merkittävämät toimet edellyttävät lisärahoitusta. Osana talvikunnossapidon kehittämistyötä arvioidaan talvikunnossapidon vastuunjako kiinteistöjen ja kaupungin välillä. Pyrkimyksenä selvittää tarkoituksenmukaisin sekä ympäristön ja yhteiskunnan kokonaisedun kannalta edullisin järjestämistapa.

Talvikunnossapidon hankinnoissa sekä palveluntuottajien vastuut että varautuminen poikkeuksellisiin sääolosuhteisiin on pyritty mitoittamaan kaupungin kannalta kokonaistaloudellisesti. Nykyistä parempi suorituskyky poikkeuksellisissa sääolosuhteissa edellyttää varautumisen ostmista palveluntuottajilta etukäteen. Tämä kasvattaa talvikunnossapidon kustannuksia niinäkin talvina, jotka lopulta eivät vaikeiksi osoittaudukaan.

Asiasta on saatu kaupunkiympäristölautakunnan lausunto. Vastaus on lausunnon mukainen.

Hallintosäännön 30 luvun 11 §:n 2 momentin mukaan kaupunginhallitus esittää kaupunginvaltuuston käsiteltäväksi aloitteen, jonka on allekirjoittanut vähintään 15 valtuutettua (voimassa aloitteissa, jotka on jätetty viimeistään 30.4.2022).

Esittelijä

Kaupunginhallitus

Lisätiedot

Timo Lindén, kaupunginsihteeri, puhelin: 310 36550
timo.linden(a)hel.fi

Liitteet

- 1 Valtuutettu Anniina Iskaniuksen aloite
- 2 Talvihoidon laadun parantaminen 22062022
- 3 Urakkasopimustenohjaus, Talvihoito 2022

Muutoksenhaku

Muutoksenhakukielto, valmistelu tai täytäntöönpano

Päätöshistoria

Kaupunginhallitus 31.10.2022 § 718

HEL 2022-004012 T 00 00 03

Päätös

Kaupunginhallitus esitti kaupunginvaltuustolle seuraavaa:

Kaupunginvaltuusto katsoo aloitteen loppuun käsitellyksi.

Esittelijä

kansliapäällikkö
Sami Sarvilinna

Lisätiedot

Timo Lindén, kaupunginsihteeri, puhelin: 310 36550
timo.linden(a)hel.fi

Kaupunkiympäristölautakunta 04.10.2022 § 544

HEL 2022-004012 T 00 00 03

Lausunto

Kaupunkiympäristölautakunta antoi kaupunginhallitukselle seuraavan lausunnon:

Kaupunkiympäristölautakunta totesi, että talvikausi 2021-2022 oli talvikunnossapidon kannalta vaikein kymmeneen vuosiin, eikä kaupungin katuverkkoja ja yleisiä alueita valitettavasti onnistuttu näissä olosuhteissa pitämään tavoitteen mukaisessa kunnossa. Talven erityispiirre oli runsaan lumentulon lisäksi lämpötilan toistuva vaihtelu nollan molemmin puolin, jolloin talvikunnossapidon kalustoa ja henkilökuntaa jouduttiin ohjaamaan vuoroin lumenpoistoon ja vuoroin liukkaudentorjuntaan. Lisäksi lämpötilan vaihtelusta nollan molemmin puolin johtuen muodostui vettä ja lumeen kosteutta, jotka paitsi aiheuttivat tulvia ja paaennejäätä, myös neutraloivat liukkaudentorjunnassa ja priorisoitujen pyöräilyreitien harjasuolauksessa käytettävien suolojen vaikutusta. Lumisateet ja vesisateet myrskyjen jälkeen aiheuttivat vahvuudeltaan erittäin kovan jää- ja polannekerroksen useille väylille ja kovettuneen jään takia polanteen poisto oli poikkeuksellisen hidasta. Kävelyreiteillä päivisin pehmennyt sohjo jäätyi öisin ja päivän aikana kertynyt sulamisvesi ai-

heutti lisää jään muodostumista reiteille. Joulukuun pakkaskauden ansiosta maaperä oli jäänyt vettä läpäisemättömään routaan ja poiskuljetusta odottaneet lumikasat tukkivat hulevesikaivoja, minkä johdosta sulamisvesiongelmia aiheutui laajemminkin. Ongelmalliset olosuhteet eivät koskeneet pelkästään Helsinkiä, vaan sama poikkeuksellinen tilanne vallitsi kaikkialla pääkaupunkiseudulla ja Varsinais-Suomessa. Tilannetta kuvaa, että liukkaudentorjunnassa käytetty suola ja pesty sepeli loppuivat helmikuussa koko Etelä-Suomesta. Yöpakkaset hidastivat lumen sulamista pitkään.

Helsingin erityispiirre talvikunnossapidossa on, että tiiviissä ja yhä tiivistyvässä kaupungissa kaupunkitila on arvokasta ja lumelle ja lumen käsittelylle osoitettuja tiloja on vähän. Suuri osa lumesta on kuljetettava pois, mikä sitoo paljon kalustoa ja henkilökuntaa. Pitkittyessään tämä työ hidastuu entisestään, kun lumen vastaanottoaikat täyttyvät ruuhkauttaen kuljetukset ja henkilöstön lepoajat alkavat rajoittaa töiden järjestämistä. Viime talvina lunta kuljetettiin vastaanottoaikoille noin 140 000 kuormaa. Näistä noin 25 000 kuormaa kuljetettiin varavastaanottoaikoille, joilta lumet jouduttiin vielä siirtämään varsinaisille vastaanottoaikoille ennen lumien sulamista. Sen lisäksi, että kaupunki on saanut paljon palautetta katujen ja yleisten alueiden kunnosta, saimme myös paljon palautetta kunnossapidon aiheuttamasta melusta ilta- ja yöaikaan, liukkaudentorjunnassa käytetyn sepelin haitoista pyöräilijöille, sekä lumen läjittämisestä ja merikaadosta.

Helsingissä katuja hoidetaan kunnossapitoluokituksen mukaisten laatuvaatimusten mukaisesti. Poikkeuksellisissa sääolosuhteissa, kuten kahtena menneenä talvena, joudutaan toteamaan liikennealueiden poikkeusolot ja siirtymään varautumissuunnitelman mukaiseen poikkeusolojen johtamisjärjestelmään. Poikkeusolojen johtamisjärjestelmässä kunnossapitoluokituksen mukaisista laatuvaatimuksista joudutaan poikkeusolojen ajaksi luopumaan ja ohjaamaan kunnossapitoresursseja turvaamaan yhteiskunnan kannalta välttämättömien toimintojen, kuten palo- ja pelastustoimen, sekä joukkoliikenteen edellytykset. Poikkeusjärjestelyillä pyritään mm. kalustoa lisäämällä ja lumen varavastaanottoaikoja avaamalla palauttamaan liikennealueiden olosuhteet taas mahdollisimman pian normaaleiksi ja laatuvaatimusten mukaisiksi, mutta poikkeuksellisen lumitilanteen jälkeen normaaliolosuhteisiin palaaminen kestää useita viikkoja.

Talvikunnossapidon hankinnoissa sekä palveluntuottajien vastuut että varautuminen poikkeuksellisiin sääolosuhteisiin on pyritty mitoittamaan kaupungin kannalta kokonaistaloudellisesti järkevästi. Nykyistä parempi suorituskyky poikkeuksellisissa sääolosuhteissa edellyttää varautumisen ostamista palveluntuottajilta etukäteen. Tämä kasvattaa talvikun-

nossapidon kustannuksia niinäkin talvina, jotka lopulta eivät vaikeiksi osoittaudukaan ja edellyttää lisärahoitusta talousarviosta.

Kaupunkiympäristön toimiala on tehnyt menneen talvikauden jälkeen erilliset selvitykset talvikunnossapidon urakasopimusten ohjaamisesta (liite 2) ja talvihoidon laadun parantamisen tarpeista ja mahdollisuuksista (liite 3). Talvihoidon kehittämistyössä on käytetty myös ulkopuolisia asiantuntijoita. Näissä selvityksissä on kuvattu nykyinen talvihoidon ohjausjärjestelmä, sekä esitetty sellaisia toimenpiteitä, joilla talvikunnossapidon laatua voitaisiin parantaa sellaisenakin poikkeuksellisenä talvena, kuin talvikausi 2021-2022 oli. Yhtenä toimenpiteenä esitetään nykyisin jo käytössä olevan sanktiojärjestelmän kehittämistä niin, että poikkeuksellisten olosuhteiden mahdollistama laadun alitusten ajanjakso lyhenisi. Samoin esitetään, että nykyisen huomautusmenettelyn sijaan sanktiojärjestelmä laajenisi koskemaan myös Staran palvelusopimuksia. Osa selvityksen ehdottamista laadun parantamisen toimenpiteistä voidaan toteuttaa nykyisen talvikunnossapidon rahoituksen puitteissa, mutta merkittävämmät toimet edellyttävät lisärahoitusta. Kokonaisuudessaan talousarvioesityksen kiristyminen tulee kuitenkin heikentämään talvikunnossapidon laatua yleisesti. Osana talvikunnossapidon kehittämistyötä arvioimme myös vielä uudelleen, minkälainen talvikunnossapidon vastuunjako kiinteistöjen ja kaupungin välillä on tarkoituksenmukaisin ja miten lumilogistiikka on jatkossa ympäristön ja yhteiskunnan kokonaisedun kannalta edullisinta järjestää.

Kaupunkiympäristölautakunta piti tarkoituksenmukaisena että talvihoidon onnistumista ja kehittämistä on arvioitu laajoissa selvityksissä, joiden laadinnassa on ollut mukana myös ulkopuolista asiantuntemusta. Talvikunnossapidon resursoinnista päätetään osana vuosittaista talousarviota, jossa asetetaan raamit kaupungin varautumiselle erilaisiin talviolosuhteisiin. Käsittelyssä oleva talousarvioesitys vuodelle 2023 ei mahdollista talvikunnossapidon laadun suunniteltua parantamista, vaan heikentää sitä entisestään.

Lautakunta piti välttämättömänä, että talvihoitoa kehitetään selvityksissä esitetysti. Erityisesti, että lyhennetään ajanjaksoja, jolloin sanktiojärjestelmää ei ole käytössä, että sanktiojärjestelmä ulotetaan myös Staran urakoihin ja että kantakaupungin lumilogistiikkaa kehitetään lautakunnalle aiemmin esitettyjen mallien pohjalta.

Käsittely

04.10.2022 Esittelijän ehdotuksesta poiketen

Vastaehdotus 1:

Otso Kivekäs: Poistetaan lausunnon viimeisestä kappaleesta:

”Kaupunkiympäristölautakunta ei pidä ehdotettua ulkopuolista riippu-

matonta selvitystä tarpeellisena. Valtuustoaloitteen esittämä sanktiojärjestelmä on jo käytössä. Kaupungilla on jo olemassa hyvä käsitys niistä haasteista, mitä talvikunnossapidossa hankalana talvena yhä tiivistyvässä kaupungissa on.”

Ja korvataan se kappaleilla ”Kaupunkiympäristölautakunta pitää tarkoituksenmukaisena että talvihoidon onnistumista ja kehittämistä on arvioitu laajoissa selvityksissä, joiden laadinnassa on ollut mukana myös ulkopuolista asiantuntemusta.”

Kannattaja: Risto Rautava

Kaupunkiympäristölautakunta päätti yksimielisesti hyväksyä Otso Kivekkään vastaehdotuksen 1 mukaan muutetun ehdotuksen.

Vastaehdotus 2:

Otso Kivekäs: Lautakunta pitää välttämättömänä, että talvihoitoa kehitetään selvityksissä esitetysti. Erityisesti, että lyhennetään ajanjaksoja, jolloin sanktiojärjestelmää ei ole käytössä, että sanktiojärjestelmä ulotetaan myös Staran urakoihin ja että kantakaupungin lumilogistiikkaa kehitetään lautakunnalle aiemmin esitettyjen mallien pohjalta.

Kannattaja: Risto Rautava

Vastaehdotus:

Eveliina Heinäluoma: Lautakunta pitää välttämättömänä, että talvihoitoa kehitetään mm. selvityksessä esitettyjen toimien avulla. Erityisesti, että lyhennetään ajanjaksoja, jolloin sanktiojärjestelmää ei ole käytössä.

Kannattaja: Jenni Hjelt

1 äänestys

JAA-ehdotus: Esityksen mukaan

Ei-ehdotus: Otso Kivekkään vastaehdotuksen 2 mukaisesti muutettuna.

Jaa-äännet: 2

Eveliina Heinäluoma, Jenni Hjelt

Ei-äännet: 8

Silja Borgarsdottir Sandelin, Atte Kaleva, Otso Kivekäs, Oona Käyhkö, Otto Meri, Jenni Pajunen, Amanda Pasanen, Risto Rautava

Tyhjä: 3

Mia Haglund, Tuomas Nevanlinna, Mika Raatikainen

Kaupunkiympäristölautakunta päätti hyväksyä Otso Kivekkään vastaehdotuksen 2 mukaan muutetun ehdotuksen äänin 2 - 8 (3 tyhjää)

2 äänestys

JAA-ehdotus: Esityksen mukaan

Ei-ehdotus: Eveliina Heinäluoman vastaehdotuksen mukaisesti muutet-
tuna.

Jaa-äännet: 7

Atte Kaleva, Otso Kivekäs, Oona Käyhkö, Otto Meri, Jenni Pajunen,
Amanda Pasanen, Risto Rautava

Ei-äännet: 5

Mia Haglund, Eveliina Heinäluoma, Jenni Hjelt, Tuomas Nevanlinna,
Mika Raatikainen

Tyhjä: 1

Silja Borgarsdottir Sandelin

Kaupunkiympäristölautakunta päätti hyväksyä esittelijän ehdotuksen
äänin 5 - 7 (1 tyhjä)

27.09.2022 Pöydälle

Esittelijä

kaupunkiympäristön toimialajohtaja
Ville Lehmuskoski

Lisätiedot

Tero Koppinen, projektinjohtaja: 310 78342
tero.koppinen(a)hel.fi